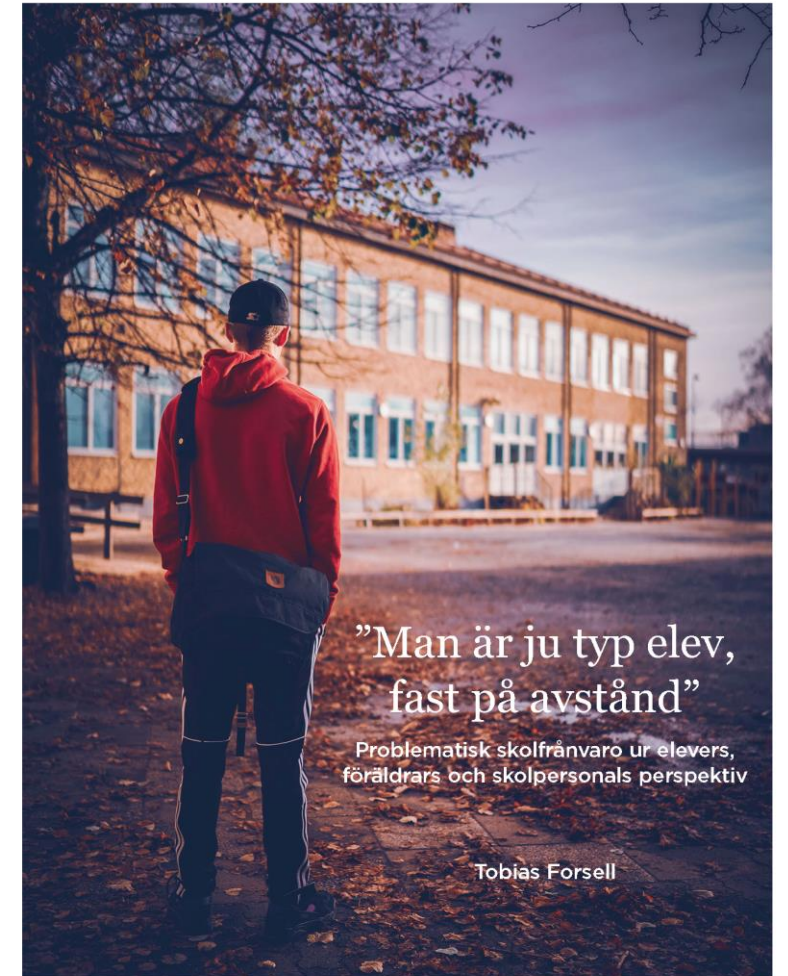

PROBLEMATISK SKOLFRÅNVARO

Tobias Forsell, Fil.dr i pedagogiskt arbete

”Man är ju typ elev,
fast på avstånd”

Problematisk skolfrånvaro ur elevers,
föräldrars och skolpersonals perspektiv

Tobias Forsell

UMEÅ UNIVERSITET

TERMINOLOGI

School phobia

Chronic school absenteeism

School withdrawal

School exclusion

Drop-out

Early school leaving

NEET

School refusal

Truancy

School attendance problems

School refusal behavior

Problematic school absenteeism

Giltig frånvaro

Återkommande giltig frånvaro

Återkommande sen ankomst

Ogiltig frånvaro

Hög frånvaro

Skolk

Hemmasittande

Korridorvandring

ELOF

Hikikomori

Frånvaron (ogiltig och giltig) är problematisk om den bidrar till:

- Svårigheter att nå målen i skolan
- Negativa sociala konsekvenser för eleven
- Psykiska ohälsa

34 % av elever i åk.9 har frånvaro på
minst 15% höstterminen 2020
(Skolverket, 2021)

13% ej behöriga till nationellt
gymnasieprogram 2021
(Folkhälsomyndigheten. Gymnasiebehörighet
[Internet]. Stockholm: Folkhälsomyndigheten; 2022)

Ca 28% av en elevkull lämnar
gymnasiestudier med ofullständiga
betyg efter 5 år (www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2020-...)

SKOLVERKET (2021). NATIONELL KARTLÄGGNING AV ELEVFRÅNVARO: DE OBLIGATORISKA SKOLFORMERNA SAMT GYMNASIE- OCH GYMNASIESÅRSKOLAN. RAPPORT 2021:10

Tabell 2. Andelen elever (%) inom förskoleklass och grundskolan (inkl. sameskolan och specialskolan) med en total frånvaro på minst 15 procent. Uppdelning efter grad av total frånvaro samt årskurs. Höstterminen 2020.⁵⁴

Årskurs	15–29 % ⁵⁵	30–49 %	Minst 50 %	Summa (minst 15 %)	Svarsfrekvens (antal elever per årskurs i riket)
Förskoleklass	17 %	4 %	0,9 %	21 %	79 %
Årskurs 1	18 %	3 %	0,6 %	21 %	79 %
Årskurs 2	17 %	3 %	0,5 %	20 %	80 %
Årskurs 3	17 %	3 %	0,5 %	21 %	79 %
Årskurs 4	18 %	4 %	0,7 %	22 %	80 %
Årskurs 5	20 %	4 %	0,8 %	24 %	80 %
Årskurs 6	19 %	4 %	1,2 %	25 %	79 %
Årskurs 7	22 %	6 %	2,1 %	30 %	80 %
Årskurs 8	23 %	7 %	3,0 %	34 %	80 %
Årskurs 9	24 %	8 %	3,2 %	34 %	79 %
Totalt	19 %	5 %	1,3 %	25 %	79 %

UTREDNING AV SKOLFRÅNVARO → RÄTT INSATSER

19 a § Om en elev har upprepade eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska **rektorn**, oavsett om det är fråga om **giltig eller ogiltig** frånvaro, se till att frånvaron **skyndsamt utreds** om det inte är *obehövt*. Utredningen ska genomföras i **samråd med eleven** och **elevens vårdnadshavare** samt med **elevhälsan**

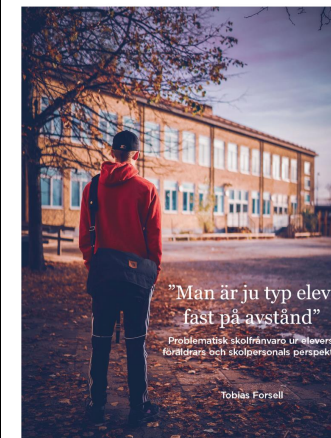
FAKTORER ATT TA HÄNSYN TILL

- Individfaktorer
- Skolfaktorer
- Hem/familjefaktorer

DET DUBBELRIKTADE PERSPEKTIVET?

Problematisk skolfrånvaro – risk att inte nå kunskapsmålen i skolan, låg självkänsla, psykosociala problem, **svårigheter inom familjen**, **missbruk**, socialt utanförskap och arbetslöshet (Ingul & Nordahl, 2013; Pellegrini, 2007; Kearney, 2001).

EMPIRISKA SLUTSATSER

UMEÅ UNIVERSITET

- De första signalerna på ”skolmotstånd” visar sig initialt i hemmiljö.
- Problematisk skolfrånvaro byggs upp över tid, sker sällan som impuls.
- Samverkande faktorer mellan elev och lärandet, elev och kamratgruppen samt elev och vuxna i skolan (diskrepans mellan krav och förmåga).
- Undviker situationer där eleven riskerar att ”misslyckas”. Undvikandets princip (Ziehe)

ÅTERINTEGRERING I UTBILDNING

- Kontextuella förändringar i lärmiljön
- Partnerskap mellan skola och hem
- Processen att öka närvaron bör ses i ett längre tidsperspektiv
- Social tillhörighet i skolan

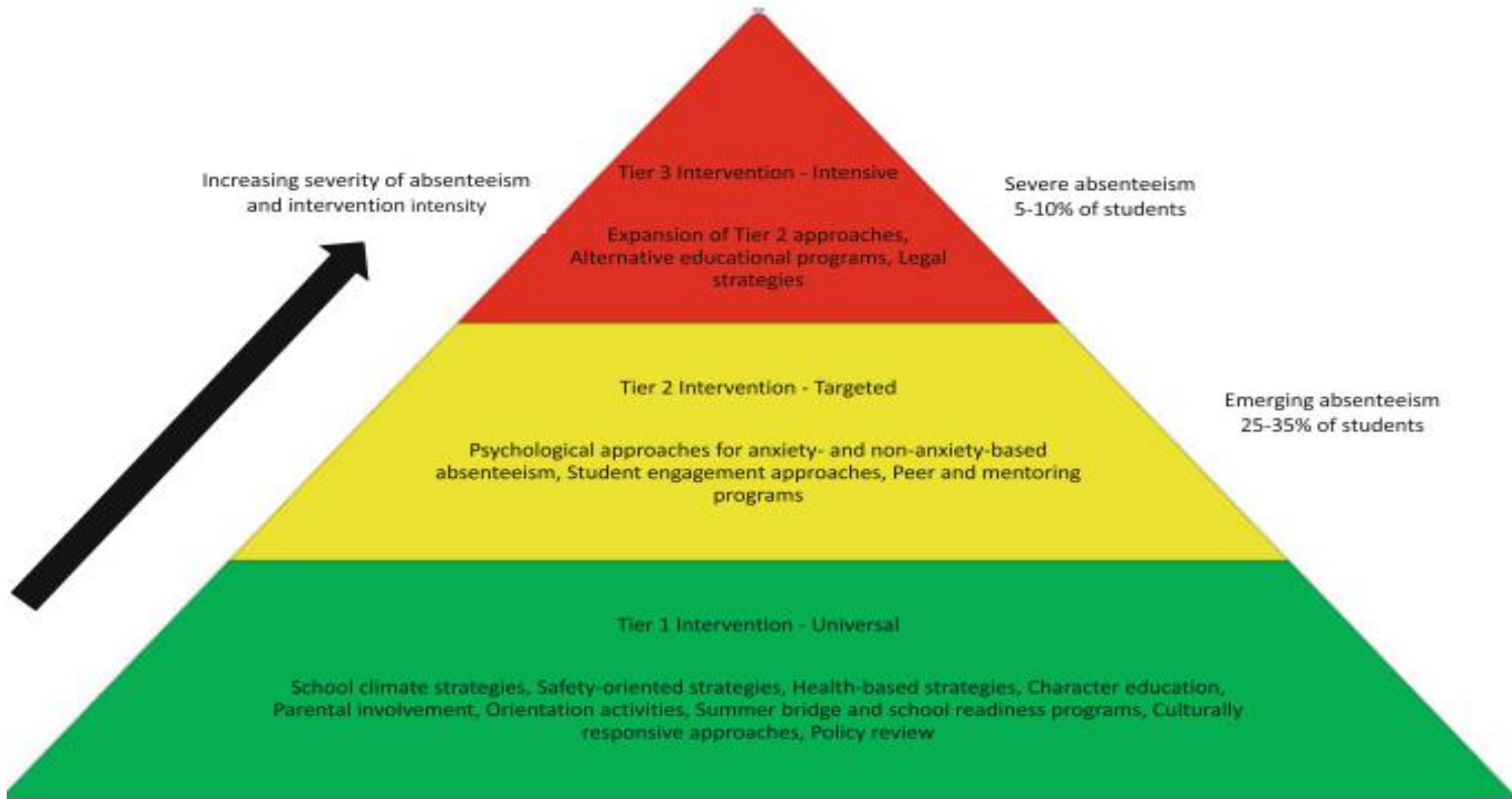

fig. 1 A Response to Intervention model for problematic school absenteeism